

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลานของเด็ก

นางสาวธนรัตน์ ทิวากรศิริธร

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-17-6967-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PARTICIPATION OF PARENTS IN CHILDREN'S TELEVISION VIEWING

MISS TANARAT THIWAKONSASRITHORN

ศูนย์วิทยุโทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-17-6967-9

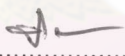
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก
โดย นางสาวธนรัตน์ ทิวากรศศิธร
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พีระ จิรโสภณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิตติวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติ ก้านภัย)

ธนรัตน์ ทิวากรศศิธร : การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็ก (THE PARTICIPATION OF PARENTS IN CHILDREN'S TELEVISION VIEWING)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ สุธี พลพงษ์, 126 หน้า. ISBN 974-17-6967-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็ก และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็ก และลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ ซึ่งใช้วิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ปกครอง และการบันทึกข้อมูลจากการสังเกตการณ์การดูโทรทัศน์ร่วมกัน กรอบแนวคิดในการศึกษานี้ คือ แนวคิดเรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็ก แนวคิดเรื่องลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ และแนวคิดเรื่องพัฒนาการของเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว จำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย รูปแบบการสื่อสาร ภายในครอบครัวแบบยึดถือสังคมหรือเคารพเชื่อฟัง และรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบผสมผสาน ผู้ปกครองจากครอบครัวทั้ง 3 รูปแบบนั้นมีการดูโทรทัศน์ร่วมกับเด็ก และพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหารายการโทรทัศน์ที่ดูร่วมกันด้วย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ปกครองจะเน้นการกำหนดช่วงเวลาในการดูโทรทัศน์ แต่ไม่ได้ควบคุมลักษณะเรื่องเนื้อหาที่จะดู

สำหรับลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ พบว่าผู้ปกครองจะใช้วิธีการพูดคุย อธิบายเนื้อหา เรื่องราวที่ปรากฏในสื่อโทรทัศน์ เพื่อให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง เน้นให้เห็นคุณค่าของคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา 2547

ลายมือชื่อนิสิต.....ธนรัตน์ ทิวากรศศิธร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4685072928 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD: PARTICIPATION/ PARENTS/ CHILDREN / TELEVISION VIEWING/

TANARAT THIWAKONSASRITHORN : THE PARTICIPATION OF PARENTS IN CHILDREN'S TELEVISION VIEWING. THESIS ADVISOR : ASSISTANCE PROF. SUTEE POLPHONG, 126 pp. ISBN 974-17-6967 -9

The purpose of this research is to study the family's communication pattern and the participation of parents in children's television viewing. The other purpose is to study the relationship among family's communication pattern, participation of parents in children's television viewing, and parental guidance. In-depth interview and field note from observing the family's television viewing were used in this research. This research was based on the concepts family's communication pattern, participation of parents in children's television viewing, nature of parental guidance, and child development.

The findings showed that there are 3 family's communication patterns: concept orientation, socio orientation, and the mixed of both patterns. The parents of all 3 patterns co-viewed with their children's television viewing, and they also discussed about the contents of what they had watched together. Moreover, it is found that the parents paid more attention on the viewing time than the contents.

When looking at the nature of parental guidance, the researcher found that the parents used the evaluation guidance. That is, they explained and advised their children on categorization, validation, and supplementation.

Department Mass Communication

Field of study Mass Communication

Academic year 2004

Student's signature..... ธนวิทย์ ภัททสโร

Advisor's signature..... ศ

Co-advisor's.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะความกรุณาอย่างยิ่งของรองศาสตราจารย์ สุทธิ พลพงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจ แก่ลูกศิษย์คนนี้ตลอดมา

นอกจากนี้ธนรัตน์ต้องกราบขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขวัญเรือน กิติวัฒน์ ประธาน กรรมการวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งกรรมการทั้ง 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ กับผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กิตติ กันภัย ที่ได้กรุณาสละเวลาช่วยเหลือ ให้คำแนะนำในงานวิจัย และช่วยทำให้ธนรัตน์ได้เข้าใจในกระบวนการศึกษาด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพยิ่งขึ้น แต่สิ่งที่สำคัญเหนือ สิ่งอื่นใด คือ อาจารย์ช่วยสอนให้ธนรัตน์ได้เรียนรู้จักกับความเพียรและความอดทน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตของธนรัตน์ต่อไปในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จลุล่วงลงได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากเด็ก ๆ และ ผู้ปกครองทั้ง 12 ครอบครัว ซึ่งเป็นบุคคลที่ช่วยให้งานวิจัยลุล่วงไปด้วยดี รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือในระหว่างการทำงานวิจัย จากครอบครัวคนขยัน และเพื่อน ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือเสมอมา ธนรัตน์รู้สึกซาบซึ้งและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อของทุก ๆ ท่านที่ไม่อาจเอ่ยนามได้หมด ณ ที่นี้

ท้ายที่สุดนี้ ลูกขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจลูกเสมอมา และ ลูกอยากยกความดีทั้งหมดที่ได้ทำมาให้คุณพ่อที่ล่วงลับผู้ทำให้ลูกได้มีทุกวันนี้ รวมไปถึงคำขอใจ ที่อยากมอบให้กับน้องชายและน้องสาวอันเป็นที่รักที่คอยห่วงใยและให้กำลังใจพี่สาวคนนี้ในทุก ๆ เรื่อง

ขอขอบคุณ คณะนิเทศศาสตร์ที่นอกจากความรู้ที่ได้จากการเรียนแล้ว ยังได้ธนรัตน์ให้พบกับมิตรภาพที่แสนงดงามจาก เพื่อน ๆ MC รุ่น 13 ทุกคน ใน ความน่ารัก ความมีน้ำใจและ ห่วงใยกันและกัน ซึ่งสิ่งทั้งหลายเหล่านี้จะอยู่ในความทรงจำของธนรัตน์ตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.1 ปัญหาวิจัย.....	7
1.2 วัตถุประสงค์.....	7
1.3 ขอบสันนิษฐานเบื้องต้น.....	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.5 นิยามศัพท์.....	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	10
2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
2.1 แนวคิดเรื่องรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแล ดูแล.....	12
2.2 แนวคิดเรื่องความร่วมมือของผู้ปกครองในการดูแลทารกของเด็ก.....	13
2.2.1 ลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูแลทารก (The Nature of Parental Guidance).....	15
2.3 แนวคิดเรื่องพัฒนาการของเด็ก.....	16
2.3.1 วัยเด็กตอนต้นหรือเด็กก่อนวัยเรียน (2-6 ปี).....	16
2.3.2 วัยเด็กตอนกลาง (6-11 ปี).....	19
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	28
3.1 การคัดเลือกพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง.....	28
3.2 การคัดเลือกประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	32
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	35
3.5 ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย	36
4 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก	
4.1.รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว.....	37
4.1.1 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผย.....	37
4.1.2 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือสังคมหรือเคารพเชื่อฟัง.....	45
4.1.3 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบผสมผสาน.....	50
4.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก.....	54
4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก.....	68
4.3.1 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผยกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก.....	68
4.3.2 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือสังคมหรือเคารพเชื่อฟังกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก.....	71
4.3.3 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบผสมผสานกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก.....	73
5. รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก และลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์.....	77

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5.1 ลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์.....	77
5.1.1 ลักษณะการให้คำแนะนำแบบแยกแยะ.....	77
5.1.2 ลักษณะการให้คำแนะนำแบบยอมรับ.....	79
5.1.3 ลักษณะการให้คำแนะนำแบบเติมเต็ม.....	83
5.1.4 ผู้ปกครองที่ไม่ได้ให้คำแนะนำในการดูโทรทัศน์.....	85
5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับลักษณะการให้ คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์.....	89
5.2.1 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสแสดง ความคิดเห็นได้อย่างเปิดเผยกับลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดู โทรทัศน์.....	89
5.2.2 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบยึดถือสังคมหรือเคารพเชื่อฟัง กับลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์.....	90
5.2.3 รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวแบบผสมผสานกับลักษณะการให้ คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์.....	92
5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็กกับ ลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์.....	95
5.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของเด็ก กับลักษณะการให้คำแนะนำแบบแยกแยะ.....	95
5.3.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของ เด็กกับลักษณะการให้คำแนะนำแบบยอมรับ.....	96
5.3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของ เด็กกับลักษณะการให้คำแนะนำแบบเติมเต็ม.....	96
5.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูโทรทัศน์ของ เด็กกับผู้ปกครองที่ไม่ได้ให้คำแนะนำในการดูโทรทัศน์.....	97

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	100
6.1 สรุปผลการวิจัย.....	100
6.2 อภิปรายผล.....	105
6.3 ข้อเสนอแนะ.....	111
รายการอ้างอิง.....	112
ภาคผนวก.....	115
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	126

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	แสดงรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว.....53
ตารางที่ 2	แสดงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก 67
ตารางที่ 3	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก..... 74
ตารางที่ 4	แสดงลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์.....88
ตารางที่ 5	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวกับลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์..... 94
ตารางที่ 6	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์ของเด็ก กับลักษณะการให้คำแนะนำของผู้ปกครองในการดูแลโทรทัศน์98
ตารางที่ 7	แสดงรายชื่อและอายุประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....116
ตารางที่ 8	แสดงอาชีพและสถานที่ทำงานของพ่อ /แม่ /ผู้ปกครอง และผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการดูแลโทรทัศน์ร่วมกับเด็กมากที่สุด.....117
ตารางที่ 9	แสดงลักษณะอาชีพของผู้ปกครอง..... 118
ตารางที่ 10	แสดงผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด / ผู้ที่ดูแลโทรทัศน์กับเด็กมากที่สุด.....118
ตารางที่ 11	แสดงจำนวนโทรทัศน์และที่ตั้งโทรทัศน์.....119
ตารางที่ 12	แสดงประเภทรายการที่เด็กและผู้ปกครองเปิดรับ.....120
ตารางที่ 13	แสดงชื่อตัวอย่างรายการที่เด็กและผู้ปกครองเปิดรับด้วยกัน..... 121
ตารางที่ 14	แสดงช่วงเวลาของเด็กและผู้ปกครองดูโทรทัศน์ร่วมกัน.....122